

Integrale speech van Peter Wouters nav. Rerum Novarum

Goede vrienden en vriendinnen uit onze beweging,

Hartelijk dank om mij de kans te geven te spreken op deze Rerum Novarum-viering.

Al vele jaren vertel ik hoe de encycliek van Paus Leo 13de het begin was van de organisatiekracht van werknemers en middenveldorganisaties. Hoe ze sinds toen extra steun vonden in de sterke kerk en hoe de christelijk georiënteerde organisaties in Europa en Vlaanderen de eeuw die daarop volgt, sinds 1891, een sterke groep werden, die werknemers beschermde en steunde in alle uitdagingen die de moderne samenleving met zich zou meebrengen. De pioniers uit die periode zijn nog altijd onze voorbeelden. Maar vandaag wil ik u vertellen dat die belangrijke encycliek Rerum Novarum niet alleen het beginpunt was, maar ook het eindpunt van een ander belangrijk proces. In de jaren 1830 tot 1880 hadden we de industriële revoluties en in die periode vochten de machthebbers om hun toekomst. De adel en de industriële rijken stonden tegenover de ongeorganiseerde arbeiders. Er was in die periode een strijd om de macht tussen de opkomende socialisten en de politici, die uit de adel en burgerij kwamen. Er was immers nog geen algemeen stemrecht. Enkelingen, zoals diplomaat Von Blome, zochten elkaar op Europees niveau op en startten een offensief tegen een "totalitaire staatsmacht". De strijd die toen ontstond werd beslecht door de kerk, die de kant koos van de arbeiders en er zo voor zorgde dat er een derde macht kon komen, een katholieke partij, naast de liberalen en de socialisten. Met hun drieën hebben ze sinds toen de sociale en economische ontwikkelingen voor 100 jaar vastgelegd. Een strijd die we kennen als de strijd tussen de ideologische partijen, met hun visie op de mens, de overheid en de economie.

Als we terugkijken op die periode, zien we heel wat gelijkenissen met de dag van vandaag. Ook wij bevinden ons in een verandering van tijdperk, met grote verschuivingen van macht. De macht van megabedrijven op de markt, de macht van ongelimiteerde communicatie, de economische macht van autocratieën als China en India. De macht ook van de oorlogsretoriek die landen opnieuw beginnen te gebruiken in de verschrikkelijke tijden van oorlog. We kunnen dus echt wel spreken van 'nieuwe dingen' in onze wereld. De onrust die dat veroorzaakt zal een antwoord moeten krijgen in nieuwe afspraken, nieuwe regels, waarden en normen, misschien zelfs in een nieuw globaal evenwicht. Dat is een strijd om macht en we moeten dus niet denken dat het allemaal vanzelf zal gaan! Ik ben blij dat ik op deze Rerum Novarum de kans krijg mijn bescheiden kijk op vandaag met u te delen, maar ook onze oproep te doen aan partners en beleidsmakers.

Wij houden u in het oor

Dat is de ondertitel die we dit jaar geven aan al onze vieringen. Op zo'n 50 plaatsen brengen we de vrienden van onze beweging bij elkaar. Om hen te bedanken en te bemoedigen. Allemaal vrijwilligers en beroepskrachten die betrokken zijn op de uitdagingen van elke dag. Het is een levensbelangrijke taak: de vinger aan de pols houden en weten wat er leeft. Met de slogan 'We houden u in het oor' geven we aan dat we luisteren naar de mensen en dat we hun noden en zorgen doorvertalen in voorstellen om het beleid te verbeteren. Dat doen we door vrijwilligers bij elkaar te brengen, door zelf projecten op te zetten en door te luisteren naar de partnerorganisaties. Zo krijgen we inzichten om het beleid sociaal rechtvaardiger, duurzamer en democratischer te maken. We willen dat vandaag ook visueel ondersteunen en hebben daarom kunstenaars aan het werk gezet. Hier in...

“Met ‘We houden je in het oor’ tonen we aan dat we luisteren naar de mensen en hun noden en zorgen vertalen in voorstellen voor het beleid”

De partnerorganisaties hebben elk op hun manier hun leden in het OOR gehouden bij de opmaak van hun eisenbundel voor deze verkiezingen. De KWB ging luisteren in de buurten in Vlaanderen en ontdekte dat de afwezigheid van goede sport- en cultuurmogelijkheden in een buurt directe gevolgen heeft voor gevoelens van eenzaamheid bij de inwoners. Zij gaan daar nu actief mee aan de slag. CM en ACV bouwden hun memorandum op via de bestuursniveaus in de organisatie en twee van de concrete eisen is de aanpak van de wachtlijsten in de zorg en de aanpak van de grote ongelijkheid die er is tussen werknemers als het gaat over de toegewezen vakantiedagen. Sommige mensen hebben na 20 jaar werk nog steeds slechts 20 dagen vakantie, terwijl andere groepen er meer dan 30 hebben. Het is tijd om daar iets aan te doen. Het ACV houdt trouwens nog op een andere manier haar leden in het OOR deze dagen: van 13 tot 26 mei hebben ze tienduizenden kandidaten bij de sociale verkiezingen. Dat is het feest van de democratie in de bedrijven en ik wil vandaag speciaal alle kandidaten van het ACV super veel succes wensen in hun verkiezingen! Laat ons hen succes wensen met een applaus! Trouwens ook een dikke proficiat en applaus voor de 13 000 werknemers van Familiehulp, die afgelopen zaterdag hun 75-jarig bestaan vierden!

Ook wij hebben onze eisen voor de politieke verkiezingen al opgemaakt en besproken met politieke partijen. Ik kan ze niet met u overlopen, maar u vindt alles terug op www.verkiezingen.net. Ik neem u wel even mee in enkele vraagstukken, waarvan ik geloof dat ze de waan van de dag overstijgen en in de komende 10 jaar uw en mijn pad zullen kruisen. Een goede aanpak van deze vraagstukken zal volgens mij het vertrouwen in ons land en het vertrouwen in een rechtvaardig beleid doen toenemen. En dat is toch wat wij nodig hebben!

Europa

Je kan er veel over zeggen, maar vooral dat er veel te weinig over gesproken wordt. Onbegrijpelijk dat kranten niet méér aandacht schenken aan Europese beslissingen en de grote trends die daar heersen. 60 tot 70% van onze wetgeving is gevolg van Europese beslissingen. En die beslissingen worden dikwijls goed voorbereid en goed onderhandeld. Wij zagen bijvoorbeeld de voorbije jaren prachtig werk van Cindy Franssen en weten hoe groot de impact kan zijn als je stapje voor stapje in Europa belangrijke beslissingen kan nemen. Wat meer aandacht zou dus zeker niet ongepast zijn.

DE opdracht voor Europa, naast het begeleiden van de grote omslag naar een duurzamere samenleving, is het aanpakken van marktmacht. Supergrote bedrijven, marktspelers, die zich niets meer aantrekken van de landen waarin ze actief zijn en gewoon hun zin doen. Niet luisteren naar vakbonden en arbeidsrechten, niet luisteren naar fiscale regels, niet gevoelig zijn voor invloed op de mensen of op hun eigen leefomgeving. De ontevredenheid die we zien bij veel mensen en overheden is onder andere het gevolg van die marktmacht. Want Europa is een project dat in de eerste plaats voor vrede moet zorgen. Goede handelsakkoorden zijn de voorbije

decennia de belangrijkste reden geweest om die vrede te bewaren. Slechte akkoorden en slechte regels ontnemen ons als gewone mensen het gevoel van eerlijkheid en rechtvaardigheid. Denk maar aan het Mercosur-handelsakkoord met zijn effect op de

Er moet ingezet worden op betere handelsakkoorden, verdere opvoering van de digitale taks, een versterking van de minimumbelasting op grote bedrijven en een taxatie van de superrijken.

vleesindustrie en de auto-industrie. Willen we die trend stoppen, dan moeten we echt inzetten op betere handelsakkoorden, verdere opvoering van die digitale taks, een versterking van de minimumbelasting voor supergrote bedrijven en een taxatie van de superrijken. Het hoopgevende standpunt van de G20 vorige week daarover mag daarom niet onderschat worden. Daar zagen we de eerste tekenen van een akkoord over een taxatie van de superrijken. Het is misschien niet sexy, maar het is wel een supernoodzakelijke hefboom voor het vertrouwen van de mensen!

“Naast het begeleiden van de omslag naar een duurzamere samenleving moet Europa de marktmacht aanpakken. Grote bedrijven doen gewoon hun zin. Ze luisteren niet naar vakbonden, arbeidsrechten of fiscale regels.”

België

Ik weet het wel, in het federale regeerakkoord stond: “De regering bereidt een bredere fiscale hervorming voor”. De stok achter de deur, blijkbaar, voor sommige partijen om nu niet akkoord te gaan met het voorstel van de minister. De acht principes voor die fiscale hervorming echter, en de uitwerking van het globale plan, zijn een eerste en voorafgaandelijke noodzakelijke stap voor het begrotingsvraagstuk van de komende 10 jaar. Je kan geen besparingen aanvatten als er geen gevoel van rechtvaardigheid heerst. Het is onbegrijpelijk dat de liberale partijen enkel de voordelen voor de werkgevers daarin willen zien en de essentie van het plan, namelijk de herschikking naar een meer evenwichtige kijk op alle bronnen van inkomsten, liever vergeten. Als u in het stemhokje een rechtvaardige fiscaliteit wil, dan weet u wat te doen! Het moet mij daarbij van het hart, vrienden: in 2019 gaven wij een persconferentie, waarbij we duidelijk konden aangeven dat de uitgaven niet zozeer het probleem zijn, maar wel de inkomsten. Als ik vandaag de besparingsrecepten van N-VA lees, dan vraag ik mij

“Pas als je de rechtvaardigheid van het systeem kan aantonen, kan je mensen meenemen in het aanvaarden van besparingen. Dat kan vandaag (nog) niet!”

af in welke wereld zij ons, de gewone mensen, willen duwen. Ze willen enkel op de sociale zekerheid besparen en dat dan nog ten koste van de laagste inkomensgroepen. Van eerlijke hervormingen spreken ze met geen woord, terwijl de bedrijven wel extra steun zullen krijgen.

Wij zien het helemaal anders! Bij ons doen we niet aan loze beloftes of dreigementen. Los van ideologie strijden wij voor rechtvaardigheid en gezond nadenken: het Internationaal Monetair Fonds gaf vorig jaar

nog aan dat België tot 11 miljard inkomsten uit consumptie mist en dat het een eerste opdracht moet zijn om dit aan te pakken. Soms kan het ook simpel zijn, met gezond verstand: een normale taks op kerosine, een normale bijdrage voor salariswagens, een normale bijdrage op winsten uit vermogens, een normale taxatie van huurinkomsten. Als de wil er is, komen we al een heel eind met eenvoudige redeneringen. De mensen hebben dat wel door hoor, dat sommigen zich kunnen onttrekken aan normale bijdragen. Dus aan de partijen de uitnodiging om aan de slag te gaan! Ik beloof het u: het vertrouwen van de mensen zal uw loon zijn!

“Ik vraag me af in welke wereld N-VA de gewone mensen wil duwen met hun besparingsplan. Ze willen enkel besparen op de sociale zekerheid, ten koste van de laagste inkomensgroepen. Ze spreken met geen woord over eerlijke hervormingen.”

“Huisvesting is het belangrijkste vraagstuk op Vlaams niveau. We vragen daarom drie dingen: Bouw 100 000 sociale woningen, pak de renovatie-uitdaging collectief aan en steun coöperaties met een vernieuwende aanpak”

Vlaanderen

Als we vandaag nadenken over Vlaanderen en de uitdagingen voor de komende 10 jaar, dan vind ik voor het Vlaamse niveau zeker huisvesting DE vraag van 1 miljoen.

“Eerst een woning, dan de rest.” Dat hoor ik wel vaker. Om geen misverstand te laten bestaan, geef ik graag enkele concrete vragen die mensen zich stellen:

- Hoe kan ik mijn woning duurzaam maken, welke verplichtingen komen nog op mij af en welke hulp krijg ik bij de beslissingen die ik moet nemen als mijn huis al (of slechts?) 20 jaar oud is?
- Waar vind ik een betaalbare huurwoning met mijn startersinkomen? Laat staan: hoe financier ik een aankoop van een woning met de huidige rente, de eisen tot verbouwing en het startersloon dat ik krijg?
- Waar vind ik een sociale woning, nu ik gescheiden ben en ik met mijn kind alleen ga wonen? Hoe voldoe ik aan alle regels die men opmaakte om zo weinig mogelijk mensen in aanmerking te nemen voor een sociale woning?
- Hoe vind ik een huis, nu ik het asielcentrum verlaat omdat de procedure voor asiel afgelopen is?
- Waar kan ik wonen, nu ik dakloos ben geworden en niemand mij een bankrekening of verzekering wil geven omdat ik geen adres heb?

Als u het zo bij elkaar hoort, dan ziet u hoe cruciaal een woning is en hoeveel zorgen erbij kunnen komen kijken. Iedereen kent wel iemand die met een van deze vragen worstelt. Als beweging werken wij oplossingen uit voor de kosten van energie, voor verduurzaming en

samen-aankoop-modellen, voor renovatie-begeleiding, voor nieuwe wooncoöperatieën. Politici die dit ook belangrijk vinden, hebben aan ons een goede partner. Het is een cruciaal vraagstuk voor de komende 10 jaar en concreet vragen wij vandaag 3 dingen: bouw 100 000 sociale woningen bij, pak de renovatie-uitdaging collectief aan en steun coöperaties met een vernieuwende aanpak. Zo wil ik toch een lans breken voor organisaties als het Pandschap. Een coöperatie die woningen zoekt, renoveert en verhuurt met respect voor de eigenaar en zorg draagt voor meer kwetsbare doelgroepen. Elke mens met een woon-zorg minder is een mens met vernieuwd vertrouwen in de toekomst!

En zo hebben we op de drie beleidsniveaus een concreet plan om tegemoet te komen aan enkele van de grote vraagstukken van deze tijd.

Het gevoerde beleid

Vrienden, in de aanloop naar deze Rerum Novarum, kreeg ik van verschillende mensen de vraag om "er eens een goeie lap op te geven" en de regeringen te confronteren met het gevoerde beleid. Oké. Maar voor mij is het zuur én zoet. Ik zie goede dingen en gemiste kansen, ik zie tendensen die mij ongerust maken, maar ook oplossingen die steun verdienen.

Laat ons even kijken naar die afgelopen periode.

De energiecrisis is gelukkig achter de rug, maar dat neemt niet weg dat veel mensen de gestegen prijzen, vooral voor voedsel, iedere dag in hun portemonnee voelen. Stel u voor dat we geen automatische indexering van de lonen zouden kennen, zoals in de meeste landen in de wereld. Dan zou de armoede exponentieel gestegen zijn. Nu is ze bij ons gedaald! Ja, gedaald, dankzij de vele tijdelijke en permanente steunmaatregelen van de Vlaamse en federale overheid. Laten we niet vergeten dat deze regeringen iedereen die het nodig had tijdens de coronacrisis heeft ondersteund, dat deze regering mee heeft geholpen de zware energiefactuur te verlichten en dat ze de btw op elektriciteit permanent heeft verlaagd naar 6%. Vergeet ook niet dat deze regering de prijs van een aantal dure medicijnen, ereloonsupplementen en kosten voor psychologen structureel heeft verlaagd door ze terug te betalen vanuit de sociale zekerheid. Er werd opnieuw geïnvesteerd in kinderopvang. De welzijnssector kon effectief groeien, meer dan het Vlaamse gemiddelde, en ook in de loonvorming. Morgen, in de laatste beslissingen, komt wellicht nog een verbod op winsten in de zorg, waar we al jaren voor vechten. Omgekeerd werd aan de kant van de hoge inkomens de effectentaks verhoogd. En deze maand, op de valreep, werd ook de schuldindustrie grondig hervormd. Ook een dossier waar we vanuit beweging.net al jaren voor strijden.

Ik schuif dit naar voor, omdat dit belangrijke zaken zijn voor de mensen. Ze overstijgen de waan van de dag en voor mij zijn ze een tegengewicht voor het gemak waarmee iedereen maar vindt dat het zwak is, wat er politiek gebeurde. Deze maatregelen tonen aan dat zowel de federale als de Vlaamse regering wel degelijk beleid hebben gevoerd, ook al sakkeren we vaak en focussen we gemakkelijk op hetgeen ze niet hebben gedaan. Dit is waar politiek om draait: beleid maken waar de gewone man in de straat iets aan heeft. Er zijn heel wat politici die dit in nauw overleg met onze organisaties hebben gedaan de voorbije regeerperiode. Ik wil hen hartelijk bedanken, want zij zijn actief aan de slag gegaan met onze signalen.

Wil dat zeggen dat we met alles zo blij zijn? Helemaal niet, we blijven kritisch naar het beleid kijken. Ik geef de politici vandaag graag 3 tips voor beter beleid.

“Aan de federale partijen: neem voldoende tijd om in het compromis dat je moet zoeken mensen centraal te zetten. Ik ben teleurgesteld in Vivaldi: er waren veel kleine compromissen, maar grote akkoorden waren er te weinig.”

Ik zal, net als sommige leden van de regering De Croo, blijven zeggen dat deze brede regering van liberalen, socialisten, christendemocraten en groenen, de unieke kans heeft laten liggen om de grote vraagstukken, waarover ik daarnet ook heb gesproken, op te nemen en in een goede samenwerking grote compromissen te maken. Dat is geen vies woord en voor veel mensen is het nodig dat wij op een positieve manier durven spreken over de kunst van het maken van een compromis.

Aan de federale partijen geef ik daarom de tip om de volgende keer toch voldoende tijd te nemen om in het compromis dat je moet zoeken de mensen echt centraal te zetten. Als ik ooit voorstander was van Vivaldi, ben ik op dat vlak erg teleurgesteld. Er waren vele kleine compromissen, maar grote akkoorden kwamen er veel te weinig. Dat kan volgens mij de volgende keer veel beter.

In Vlaanderen was de verkiezingsuitslag een echte tegenslag. De partijen verloren veel stemmen, maar de N-VA als grootste verliezer was nog net te groot om uit de regering te blijven. Herinnert u zich toen de twee maanden die ze gebruikten om met Vlaams Belang te spreken? Die gedeelde gedachten nam de N-VA op in haar onderhandelingsnota met CD&V en Open VLD en het heeft die twee bloed, zweet en tranen gekost om daaruit een hanteerbaar regeerakkoord te halen. Het negatieve mensbeeld dat op die manier de aandacht kreeg, is een afknapper voor de liefhebbers van een sterk Vlaanderen. Aan de Vlaamse partijen dus de tip om de echte waardigheid van ieder (elk-een) mens centraler te zetten. Je zal zien dat ook de waardering voor wat Vlaanderen kan betekenen zo zal kunnen stijgen, terwijl ze nu gedaald is.

In het algemeen, en dat is toch belangrijk probleem, stel ik vast dat de partijen in de meerderheid steeds voorrang gaven aan hun eigen partij en niet aan de regering waaraan ze deelnamen. We zagen het nog nooit zo sterk en alle partijen deden eraan mee. Voor veel mensen is het echter omgekeerd: als je meespeelt in een voetbalploeg, zelfs al ben je een geleende speler, dan speel je voor het team! Het team wint, het team verliest. En daar haal ik mijn derde politieke tip: ik hoop dat de partijen begrepen hebben dat het hen stemmen kost, als ze weigeren ervoor te zorgen dat het team, waar ze een deel van zijn, ook als Team kan scoren. Wie de schoen past, trekke hem aan!

Het politieke klimaat

Hier staan we dan... een maand voor de verkiezingen. Ik lees dat te veel mensen ontevreden zijn of hun geloof in de 'systemen' verliezen. Ontevredenheid, opmerkingen dat het nooit goed genoeg is, politici wegzetten als sukkelaars: het lijkt wel een griep die rondgaat en steeds meer mensen aansteekt. Het doet mij pijn om te lezen hoe men gemakkelijk mee gaat in dat gevoel. Veel mensen weten beter, maar weerhouden zichzelf om dit uit te spreken. Dat stel ik elke dag vast. Als we de meningsvorming over laten aan de klagers, lijkt het straks of iedereen klaagt! Dat kan toch niet de bedoeling zijn!

Want dan krijgen we de zogenaamde "protest-stem". Wat is dat eigenlijk? Al heel wat meer dan drie miljoen Belgen vulden een stemtest in: die van VRT, die van HLN, die van Het

Nieuwsblad of De Morgen, ... er zijn veel stemtesten. Doe ze allemaal! Ik vulde er geen enkele in, maar ik stel voor dat u ze allemaal invult. Het grote voordeel ervan is dat u zich verdiept in de programma's en de partijen. En u zal in de verschillende testen waarschijnlijk een ander resultaat bekomen. Zo weet u nadien dat een stem uitbrengen een individuele keuze is, waarbij u zich uiteindelijk afvraagt welke persoon of mogelijks ook welke partij uw mening deelt en u een eerlijke toekomst kan geven. Wat is dan een proteststem? Wel: dat bestaat eigenlijk niet. Het is een idee alsof u, zoals bij een mailinglist, zich kan uitschrijven van de verkiezingen. Twee keer een klik en hup! Bij een mailinglist is dat vervelende mailtje van elke dag dan gewoon weg. Zo werkt het niet bij de verkiezingen. Niet of ongeldig stemmen heeft wel degelijk effect: het is een versterking van alle partijen. U stemt dus altijd, ook al stemt u niet. U legt mee de verhoudingen vast die na 9 juni uw leven zullen beïnvloeden. Een proteststem tegen beleid van vandaag, kunt u dus uitbrengen door goed te lezen welke partij het met u eens is. Dat zou wel eens verrassend kunnen zijn.

Vooraleer ik afsluit heb ik nog één vraag voor de politieke partijen die in de meerderheid zitten. Ik heb belangrijke vraagstukken voor de komende jaren genoemd. We weten dat er vandaag nog strijd is, in deze weken voor de verkiezingen. Ook zo dadelijk in het debat zullen de partijen de verschillen tussen elkaar benadrukken. Iedereen haalt zijn scherpste kritiek boven. Maar voor de meeste traditionele partijen zijn de oude ideologische posities niet één op één bruikbaar voor de nieuwe vraagstukken. We zitten niet meer in 1891! Wat doet een socialist met oorlog? Wat doet een christendemocraat met klimaat? Wat doet een liberaal met techbedrijven die de markt kapot maken? Wat doet een ecologist met religieuze migratie?

Als wij dan weten dat de partijen na 9 juni coalities zullen moeten vormen. En dat mensen willen weten welk effect hun keuze daarop zal hebben. Dan zou het mij dus geweldig boeien om nog voor de verkiezingen een standpunt te horen dat de traditionele partijen samen naar buiten brengen. Een standpunt over de vraagstukken die ik vandaag benoemde: de marktmacht, de fiscaliteit en de wooncrisis. Met daarbij hun boodschap, iets in de aard van: "Beste mensen, wij weten dat dit op ons afkomt. Wij zijn verantwoordelijke partijen en wij willen dit zo tezamen aanpakken".

Het zou een vierde manier zijn om het vertrouwen van de kiezer te veroveren.

Vrienden, geloven dat politici de toekomst op een positieve en geloofwaardige manier vorm kunnen geven vereist vertrouwen in hun gevoel voor rechtvaardigheid en staatsmanschap. Wij zullen daarbij nooit aflaten met te spreken namens onze achterban. Ik hoop dat politici nooit zullen nalaten om naar ons te kijken als partners in beleid.

Ik wens u een fijne feestdag!

Peter Wouters